

Sygn. akt I UK 154/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania B. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o umorzenie należności z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 kwietnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 października 2017 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 20 grudnia 2016 r. zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 25 stycznia 2016 r. w ten sposób, że umorzył płatnikowi składek B. C. należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od czerwca 2006 r. do maja 2008 r. w łącznej kwocie 21.413,30 zł, na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc grudzień 2006 r. w kwocie 2,96 zł, na Fundusz Pracy za okres od czerwca 2006 r. do maja 2008 r. w łącznej kwocie 1.653,90 zł oraz zasądził od organu rentowego na rzecz płatnika składek kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W sprawie tej ustalono, że płatnik składek prowadził działalność gospodarczą od 2002 r. i z tego tytułu podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. W dniu 13 listopada 2013 r. złożył wniosek o umorzenie zaległych należności składowych za okres od czerwca 2006 r. do maja 2008 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551, dalej jako ustawa abolicyjna). Decyzją z dnia 14 listopada 2014 r. organ rentowy wskazał, że według stanu na dzień 13 listopada 2013 r. umorzeniu podlegają należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od czerwca 2006 r. do maja 2008 r. w łącznej kwocie 21.413,30 zł; na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc grudzień 2006 r. w łącznej wysokości 2,96 zł oraz na Fundusz Pracy za okres od czerwca 2006 r. do maja 2008 r. w łącznej kwocie 1.653,90 zł. Wskazał przy tym, że warunkiem umorzenia jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, które należy uregulować terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami, a w celu dokładnego określenia wysokości należnych składek niepodlegających umorzeniu i naliczenia odsetek za zwłokę należy wystąpić na piśmie do organu rentowego. Decyzja ta została doręczona 20 listopada 2014 r. i wobec braku odwołania, stała się prawomocna z dniem 21 grudnia 2014 r.

Następnie ZUS Oddział w Z. pismem z dnia 3 grudnia 2015 r. poinformował płatnika składek o konieczności uregulowania należności niepodlegających umorzeniu lub złożenia wniosku o rozłożenie ich na raty, w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, tj. do dnia 22 grudnia 2015 r. Wtedy płatnik składek zwrócił się do organu rentowego o uzupełnienie decyzji określającej warunki umorzenia należności składowych o dodatkowe wskazanie kwoty zaległości niepodlegających umorzeniu. W odpowiedzi z 15 grudnia 2015 r. organ rentowy dokonał szczegółowego wyliczenia należności i określił ich wysokość na łączną kwotę 39,46 zł. Pismo to zostało wysłane listem zwykłym, bez żądania zwrotnego potwierdzenia odbioru i zostało doręczone 23 grudnia 2015 r. W tej samej dacie ojciec płatnika składek dokonał wpłaty określonej w tym piśmie kwoty.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że odwołanie płatnika składek zasługiwało na uwzględnienie. Wprawdzie płatnik składek, pomimo skutecznego doręczenia mu decyzji warunkowej, nie wniósł od niej odwołania, w związku z czym ta decyzja uprawomocniła się 21 grudnia 2014 r., ale równocześnie pozwany organ rentowy na wniosek płatnika składek z 11 grudnia 2015 r., a więc krótko przed upływem 12-miesięcznego terminu od uprawomocnienia się decyzji warunkowej, przedstawił mu w piśmie z 15 grudnia 2015 r. wysokość należności niepodlegających umorzeniu, ale pismo to zostało doręczone dopiero 23 grudnia 2015 r. i tego samego dnia uiszczono należności składkowe niepodlegające umorzeniu wraz „z pochodnymi”. W konsekwencji płatnik składek dopiero w tym dniu uzyskał ostatecznie wiedzę o wysokości należności niepodlegających umorzeniu. W takich okolicznościach sprawy Sąd drugiej instancji ocenił, że mimo uregulowania należności niepodlegających umorzeniu po upływie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji warunkowej, zaskarżona negatywna decyzja organu rentowego nie była prawidłowa, gdyż jej ocena wymagała uwzględnienia dodatkowej informacji udzielonej przez organ rentowy, a płatnik dochował należytej miary staranności w uregulowaniu wskazanej mu niewielkiej kwoty zaległości niepodlegających umorzeniu jako warunku skorzystania ze spornego umorzenia.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie: 1/ art. 1 ust. 13 w związku z ust. 10 oraz ust. 11 i 12 ustawy abolicyjnej przez niewłaściwe zastosowanie i umorzenie należności składkowych objętych postępowaniem abolicyjnym, pomimo nieopłacenia składek niepodlegających umorzeniu w ustawowym terminie wskutek błędne przyjęcia, że nieokreślenie przez organ rentowy w decyzji warunkowej kwot podlegających spłacie konwaliduje spłatę zaległości po terminie w sposób uzasadniający umorzenie należności składkowych płatnikowi; 2/ art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że organ rentowy był zobowiązany do określenia dalszej kwoty należności niepodlegających umorzeniu jako warunku umorzenia należności wskazany w decyzji warunkowej, podczas gdy taki obowiązek nie wynika z wymienionego przepisu, co skutkowało niezasadnym przyjęciem przez Sąd drugiej instancji, iż zaskarżona decyzja wydana została wskutek nieprawidłowego zastosowania przez

organ rentowy przepisów ustawy abolicyjnej w sprawie o umorzenie nieopłacanych składek.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący organ rentowy sformułował zagadnienie prawne, „czy świetle zapisów art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej organ rentowy ma obowiązek określić w decyzji warunkowej kwotę należności niepodlegających umorzeniu, które należy spłacić, jako warunek umorzenia należności podanych w decyzji warunkowej, oraz czy pomimo niespełnienia przez wnioskodawcę warunków ustawy abolicyjnej, tj. niezapłacenia wymaganych składek w ustawowym terminie, Sąd ma możliwość umorzenia składek stanowiących daninę publiczną powołując się na istniejące uchybienia organu rentowego, co do prowadzonego postępowania abolicyjnego, w tym odnoszące się do treści wydanej przez ZUS decyzji warunkowej”. Ponadto skarżący twierdził, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ „przedmiotem zaskarżenia była decyzja ZUS odmawiająca umorzenia należności składkowych wobec niespełnienia przez odwołującego przesłanek ustawowych a nie decyzja warunkowa, która wobec jej niezaskarżenia przez wnioskodawcę jest decyzją ostateczną i wiążącą sąd”. Wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu Okręgowego i oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego i apelacyjnego według norm przepisanych, alternatywnie domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, z postawieniem temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego i postępowania apelacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, dotychczas nierozstrzygniętego w orzecznictwie lub wymagającego pogłębionej wykładni

przepisów prawa. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Niewskazanie w decyzji warunkowej należności niepodlegających umorzeniu może stanowić jedynie podstawę do złożenia odwołania od tej decyzji do sądu w ustawowym terminie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2019 r., III UK 1/18 dotychczas niepublikowany). Równocześnie jednak to zaskarżona kolejna decyzja organu rentowego wyznaczała zakres i przedmiot rozpoznania sądowego, w którym Sądy *meriti* orzekły o zasadności odwołania w granicach przedmiotu zaskarżonej decyzji. Ta negatywna decyzja podlegała uwzględnieniu w ramach prawidłowego osądu odwołania płatnika składek w sprawie, w której skarżący decyzji organ rentowy odmówił umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek, tylko z tego powodu, że płatnik składek w okresie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji warunkowej w przedmiocie umorzenia uchybił terminowi uregulowania niewielkiej kwoty zaległości składkowych niepodlegających umorzeniu. Tymczasem to sam skarżący organ rentowy w wydanej decyzji warunkowej sygnalizował możliwość ponowienia wniosku o dokładne określenie wysokości należnych składek niepodlegających umorzeniu, z czego skorzystał przebywający za granicą płatnik składek, w którego imieniu został złożony wniosek z dnia 10 grudnia 2015 r. o wskazanie pozostałej do spłaty kwotę zaległości składkowych, którą pozwany organ rentowy pismem z dnia 15 grudnia 2015 r., doręczonym płatnikowi składek 23 grudnia 2015 r., określił w wysokości zaledwie 39,46 zł, która została niezwłocznie, tj. w dniu doręczenia wnioskowanej informacji uregulowana. W konsekwencji Sąd

Najwyższy podzielił prawidłowe stanowisko Sądu drugiej instancji, że przy ocenie odwołania należało uwzględnić szczególne okoliczności przedmiotowej sprawy, w tym długotrwałe przebywanie płatnika składek za granicą i pozyskanie od pozwanego „uzupełniającej” wiedzy o zaleganiu z nieznaczną spłatą zaległości składkowych w piśmie doręczonym jego pełnomocnikowi zaledwie dzień po upływie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji warunkowej. Wprawdzie podstawy kasacyjnego zaskarżenia mają charakter imperatywny, ale skarżący, który odpowiedział na wniosek dopiero 23 grudnia 2015 r., nie powinien korzystać z jednodniowego opóźnienia płatnika składek, który niezwłocznie uregulował niewielką zaległość składkową, pod nietransparentnym rygorem negatywnej decyzji o odmowie umorzenia istotnego zadłużenia składkowego. Dlatego zarzuty skargi kasacyjnej nie zasługiwały na jurysdykcyjną akceptację.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.